

Ἡ ἔκθεσις τῆς Ἐπιτροπῆς
περί τῆς διδασκαλίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ
τῆς Ἀγγλίας καὶ τὰ μετ' αὐτήν

+ Ὁ Βυβαλιόγραφος
= Ο. Βοδοῦκ' Κ/π.
1939 π. 174-180

Ἐν ἔτει 1922 οἱ δύο Ἀρχιεπίσκοποι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας ὁ Καντουαρίας καὶ ὁ Ἰόρκης, συνέστησαν Ἐπιτροπὴν ἐκ θεολόγων ἀνηκόντων εἰς διαφόρους "ἄχολās σκέψεως" ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ τότε ἐπισκόπου Ὁξφόρδης Οὐ Βωιφ. Ὁ τότε Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας γράφων καὶ ἐξ ὀνόματος τοῦ συναδέλφου αὐτοῦ πρὸς τὸν πρόεδρον ἄριζεν ὅτι σκοπὸς τῆς Ἐπιτροπῆς ἦτο "νά ἐρευνήσῃ τὴν φύσιν καὶ τοὺς λόγους τοῦ χριστιανικοῦ δόγματος ἵνα δείξῃ τὴν ἔκτασιν τῆς ὑφισταμένης ἐκ τοῖς κόλποις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας συμφωνίας καὶ νά εὕρῃ κατὰ πόσον εἶναι δυνατὴ ἡ ἄρσις ἢ μείωσις τῶν ὑφισταμένων διαφορῶν". Οἱ λόγοι οἵτινες προέκλεσαν τὴν σύστασιν τῆς ἐν λόγῳ Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἰόρκης Οὐ Βωιφ ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τῆς περὶ δημοσίευσεως Ἐκθέσεως διὰ τῶν ἐξῆς : "Ἡ Ἐπιτροπὴ συνεστήθη διὰ τὸν λόγον ὅτι αἱ τάσεις τῶν διαφορῶν "ἄχολῶν σκέψεως" ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας διεκινδύνεον τὴν ἐνότητα καὶ παρέβλαπτον τὴν δρᾶσιν αὐτῆς"..

Μετά δεκαπενταετῆ ἐργασίαν καὶ ἀφοῦ πλεῖστα τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς θανόντα ἢ παραιτηθέντα ἐν τῷ μεταξύ ἀντεκατεστάθησαν δι' ἄλλων, ἡ Ἐπιτροπὴ ἐδημοσίευσεν μακρὰν ~~θεο~~ Ἐκθεσιν ἐκ σελίδων 242 ὑπὸ τὸν τίτλον "διδασκαλία ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας ἥτοι ἔκθεσις τῆς ὑπὸ τῶν Ἀρχιεπισκόπων Καντουαρίας καὶ Ἰόρκης διορισθείσης Ἐπιτροπῆς περὶ τοῦ χριστιανικοῦ δόγματος". Ἡ Ἐκθεσις ἀποτελεῖται ἐκ δύο εἰσαγωγῶν, μιᾶς τοῦ προέδρου καὶ ἑτέρας τῆς Ἐπιτροπῆς ἐκ προλεγόμενων "περὶ τῶν πηγῶν καὶ τοῦ κύρους τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας" καὶ ἐκ 3 μερῶν α') ἡ διδασκαλία περὶ Θεοῦ καὶ περὶ ἀπολυτρώσεως, β') ἡ διδασκαλία περὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ περὶ μυστηρίων καὶ γ') ἡ διδασκαλία περὶ ἐσχάτων. Βίς τὴν Ἐκθεσιν ἐπισυνάπτονται 4 παραρτήματα πραγματευόμενα/περὶ θεμάτων ἐκτενέστερον ἐν τῇ κυρίως ἐκθέσει.

2
Ἐν τῇ εἰσαγωγῇ αὐτοῦ ὁ πρόεδρος ἐκθέτει τὸν τρόπον καθ' ὃν εἰργάσθη ἡ Ἐπιτροπὴ. Τονίζων ἐν ἀρχῇ τὸ κρατῆσαν φιλικὸν πνεῦμα μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτῆς κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν συζητήσεων ἐπάγεται ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ κατέτεινεν εἰς τὴν ἐπίτευξιν πλήρους, εἰ δυνατόν, συμφωνίας. Ἀλλ' ὅπου τοῦτο ἀπέβαινεν ἀδύνατον αὐτὴ ἐξέβηκε τὰς νῦν κρατούσας παρ' Ἀγγλικανοῖς διαφορὰς γνώμας περὶ τῶν δογματικῶν ζητημάτων. Προσθέτει ὅτι, καίτοι ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Davidson δέν περιείχετο τὸ ἐρώτημα "ποῖαι διαφοραὶ γνώμων περὶ δόγματος ἢ τῆς ἐρμηνείας αὐτοῦ δέν νά θεωρηθῶσιν ὡς ἐπιτετραμμένα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας καὶ ποῖαι οὐχί", ἡ Ἐπιτροπὴ οὐχ' ἤττον δέν ἀπέφυγε νά γνωματεύσῃ ἐν τισὶ σημείοις ὅτι διάφοροι τύποι διδασκαλίας εἶνε ἐπιτετραμμένοι, ἐν ἄλλοις δέ πάλιν ὤρισε ὀροθετικὴν τρόπον τινα γραμμὴν πέραν τῆς ὁποίας κατὰ τὴν γνώμην τῆς Ἐπιτροπῆς οἰαδήποτε διδασκαλία ἢ ἐρμηνεία δέν ἐπιτρέπεται. Ὁ πρόεδρος ἐν τέλει τονίζει ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ δέν ἀνέλαβε νά ἐξετάσῃ τὸ ὅλον ἔδαφος τῆς θεολογίας καὶ νά συντάξῃ συστηματικὴν πραγματείαν, ἀλλ' ἐκρίναν ἅσια μετρίωνος προσοχῆς ἐκεῖνα τὰ θέματα, ἀνεκατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ἀπετέλεσαν ἀντικείμενα συζητήσεων ἐν τοῖς κόλποις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας ἢ ἔδωκαν ἀφορμὰς συγχύσεως ἐν τῇ πράξει αὐτῆς.

Ὡς ἦν ἐκόμενον, ἡ δημοσίευσίς τῆς Ἐκθέσεως προῦκάλεσε τότε μέγα σάλον. Ἐνῶ οὐχὶ ἀπολύτως ἐκρίναν αὐτὴν οἱ φιλελεύθεροι κύκλοι τῶν Ἀγγλοκαθολικῶν, θεωρήσαντες αὐτὴν ὡς συνέχειαν τῆς ἐπιστημονικῆς ἀντιλήψεως τῆς καθολικῆς πίστεως, ἦν ἀνεκαίνισε τὸ περίρημον *dark mīnd*, μεθ' ὁρμῆς μεγάλης ἐπετέθησαν ἐναντίον αὐτῆς οἱ Ἀγγλοκαθολικοὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔχοντες στερρῶς τῆς καθολικῆς παραδόσεως τῆς ἀρχαίας ἀδαιρέτου Ἐκκλησίας. Κατ' αὐτούς ἐν τῇ Ἐκθέσει πολλαὶ διδασκαλαὶ θεωροῦμεναι μέχρι τοῦδε οὐσιώδεις ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ ἀμφισβητοῦνται. Οὕτως κατὰ τὴν Ἐκθεσιν εἶνε ἐξ ἴσου ἐπιτετραμμένα καὶ ἡ πίστις ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν ἐγεννήθη ἐκ Παρθένου ἄνευ συμμετοχῆς ἀνδρός καὶ ἡ ἀντίθετος ὅτι οὗτος ἐγεννήθη κατὰ φυσί-

κόν τρόπον ἐκ τοῦ Ἰωσήφ καί τῆς Μαρίας. Περαιτέρω ἡ Ἐκθεσις ἀφίνει ἄλυτον τό ζήτημα τοῦ εὐρεθέντος κενοῦ τάφου ἂν τ.ἔ. ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου δέον νά ἐκληθῆ ὡς συμβολική ἢ ὡς γεγονός ἱστορικών, καίτοι ὁ Πρόεδρος ἐν τῇ εἰσαγωγῇ αὐτοῦ τάσσεται καί ὑπέρ τῆς ἐκ Παρθένου γεννήσεως τοῦ Κυρίου καί ὑπέρ τῆς πραγματικῆς, τ.ἔ. σωματικῆς αὐτοῦ ἀναστάσεως. Τό αὐτό ρητέον ὡσαύτως περὶ τε τῆς ἱστορικότητος τῶν εὐαγγελικῶν ~~θεμάτων~~ ^{θεμάτων} καί περὶ τῆς πραγματικῆς ἢ μή ὑπάρξεως τῶν ἀγγέλων καί τῶν δαιμόνων. Οὐδέ τάσσεται, ἐπάγονται, ἡ Ἐκθεσις ἀδιστάκτως ὑπέρ τῆς ἀποδοχῆς τῆς πώσεως τοῦ πρώτου ἀνθρώπου, ὃν τρόπον πιστεύει αὐτήν ἀθέκαθεν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας, καί δέν καθορίζει σαφῶς τήν ἔννοιαν τῆς Ἐκκλησίας δεχομένη ὅτι ἀληθῆς Ἐκκλησία ἐπί τῆς γῆς δέν ὑπάρχει, ἀλλ' ὅτι ὅλαι ἀνεξαιρέτως αἱ Ἐκκλησῖαι εὕρηνται ἐν σχίσματι ἢ μία ἀπό τῆς ἄλλης. Καί περὶ τῆς θείας εὐχαριστίας προκειμένου ἡ Ἐκθεσις δέν καθορίζει ἂν μετά τόν καθαγιασμόν ἐπέρχεται φυσικῆς μεταβολῆς εἰς τὰ εἶδη τοῦ ἄρτου καί τοῦ οἴνου ἀρκουμένη μόνον νά ἐξάρη τήν ἰδέαν αὐτῶν. Ἡ Ἐκθεσις τέλος ἀποδέχεται τό περιορισμένον τῆς γνώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τήν ὑπό ὄρους μόνον οὐχί δέ τήν καθολικήν ἀθανασίαν καί ἄλλας πλάνας αἰτινες κατεδικάσθησαν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

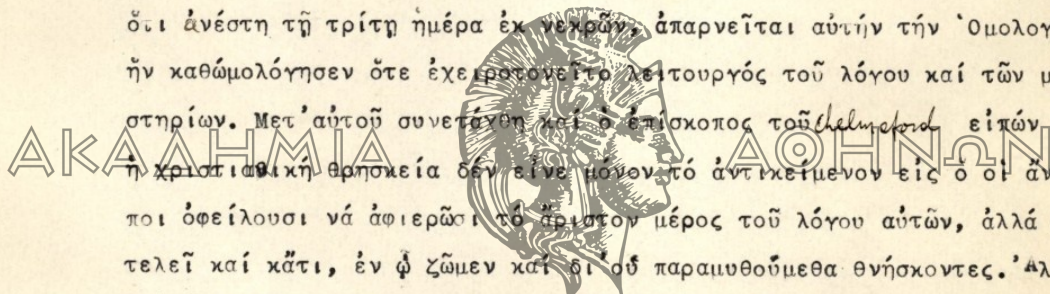
Ἡ ἐξεγερσις τῆς δημοσιευθείσης Ἐκθέσεως παρετηρήθη ἰδίᾳ μεταξὺ τοῦ ἡμερησιακοῦ κλήρου, 8000 τῶν ὁποίων ὑπογράψαντες ὑπέβαλον κατὰ τόν παρελθόντα Ἰούλιον αἴτησιν πρὸς τήν Ἐπαρχιαστικὴν Σύνοδον τῆς Καντουαρίας, δι' ἧς ἐξέφραζον τὰς ἀνησυχίας αὐτῶν. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἡ Ἐκθεσις καίτοι πρό μηνῶν εἶχεν ὑποβληθῆ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς δέν ἐξητάσθη ἐν κοινῇ τῶν Ἐπιτρόπων συσκέψει, τότε ὁμως προτάσει τῶν Ἐπισκόπων *Derby* καί *Carlisle* ἐψηφίσθη μακρά περὶ τῆς Ἐκθέσεως ἀπόφασις. Δι' αὐτῆς οἱ Ἐπίσκοποι ἐδήλουν ὅτι ἡ Ἐκθεσις ἀποτελεῖ ἱστορικὴν ἀνασκόπησιν τῶν διαφόρων "Σχολῶν Σκέψεως" ἐν τοῖς κόλποις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας καί προώριστα νά συντελέση εἰς τήν ἀμοιβαίαν συνεννόησιν αὐτῶν καθόσον ἐκτίθησιν ἀμερολήπτως τήν

ὑπάρχουσαν συμφωνίαν ἢ ἀσυμφωνίαν μεταξύ αὐτῶν. Προσέθετον ὅτι ἡ Ἐκθεσις δέν εἶνε ὁμολογία Πίστεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας, συνίστων ὅπως αὐτὴ μελετηθῆ καὶ ἐκτιμηθῆ εὐρύτερον ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, ὑφ' ὃ καὶ συνετάχθη καὶ κατέληγον διὰ τῆς δηλώσεως ὅτι, διασχωμένης τῆς δυνατῆς ἐλευθερίας ἐρεύνης, ὡς ἐπίσημος διδασκαλία τῆς Ἀγγλίας παραμένουσι τὰ σύμβολα τῆς πίστεως, τό Εὐχολόγιον καὶ τὰ ἄρθρα τῆς θρησκείας ἢ τὰ 39 λεγόμενα ἄρθρα.

Ἄλλ' ἐνῶ τοιαύτη ἦτο ἡ ἀπόφασις τῶν Ἐπισκόπων, ἡ κάτω Βουλὴ τῆς Ἀντουαρίας τ.ε. ἡ τοῦ ἄλλου κλήρου πλὴν τῶν Ἐπισκόπων, αἰτινες ἀποτελοῦσι τὴν ἄνω Βουλὴν, προέβαινε εἰς τὴν ἐξῆς ἀπόφασιν. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας διακρατεῖ καὶ διδάσκει τό σύμβολον τῆς Νικαίας ἐν ἧ μόνον ἐννοίᾳ τοῦτο διεκρατεῖτο καθ' ὅλην τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας, οἱ δὲ κληρικοί αὐτῆς δέν δύνανται ν' ἀξιῶσιν ὅτι εἶνε ἐλεύθεροι νά παραγναρίζωσι διὰ σιτομικῆς ἐρμηνείας τὴν ἱστορικὴν σημασίαν τῶν Ἄρθρων ἐκείνων, ἀτινα ἐκθέτουσι τὰ γεγονότα τοῦ κατὰ σὰρκα βίου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἀπόφασις αὕτη, εὐκόλως ἐννοεῖται, ἀπέβλεπεν εἰς τούτο κυρίως ν' ἀποκρούσῃ πεπλανημένας ἀντιλήψεις ἀπαντώσας ἐν τῇ Ἐκθεσίᾳ περὶ δογμάτων περὶ ὧν διέλαβε τό σύμβολον τῆς Νικαίας, καὶ ἰδίᾳ τοῦ τῆς ἐκ Παρθένου γεννήσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ τῆς σωματικῆς αὐτοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως.

Ἄλλ' ὅτε ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐτέθη πρό τῆς ὀλομελείας τῶν Ἐπισκόπων κατὰ τόν παρελθόντα Ἰανουάριον, ἵνα τύχη τῆς ἐγκρίσεως αὐτῶν κατὰ τὴν κρατουσῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας τάξιν, ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Derby ὑποστηρίζεις καὶ ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου ^{Ἐβί} προὔτεινε τὰ ἐξῆς: Ἡ Βουλὴ τῶν Ἐπισκόπων ἐξετάσασα ἐπιμελῶς τὴν αἴτησιν τῆς κάτω Βουλῆς φρονεῖ ὅτι δέν ὑφίσταται ἀνάγκη ὅπως προστεθῆ εἰς τὴν περὶ διδασκαλίας ἀπόφασιν, ἥτις ἐψηφίσθη ὁμοφώνως ὑπ' αὐτῆς κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 1ης Ἰουνίου 1936. Ὑποστηρίζων τὴν πρότασιν ταύτην ὁ Ἐπίσκοπος Derby εἶπε μὲν ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς Κάτω Βουλῆς

ἐλήφθη διὰ 34 ψήφων ἔναντι 15, τῶν ἄλλων 180 μελῶν αὐτῆς μή ψηφισάντων, ἐτόνισεν ὁμῶς ἰδίᾳ ὅτι ἀρνητικαί ἀποφάσεις περί τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας εἶνε ἄσκοποι καί ὅτι ὁ μόνος τρόπος διευθετήσεως κριτικῶν ζητημάτων εἶνε ἡ ἐλευθέρα καί πεπληροφορημένη συζήτησις, ἧς τοὺς κινδύνους δεόν νά ἀναλάβῃ ἡ Ἐκκλησία. Ὑπέρ τῆς ἀποδοχῆς τῆς αἰτήσεως τῆς Κάτω Βουλῆς μετὰ θέρμης πολλῆς συνηγόρησεν ὁ ἐπίσκοπος *W. Ely*, ἐξάρας τὴν ἀνάγκην ὅπως οἱ ἐπίσκοποι καθησυχάσωσι τὰς συνειδησεις τῶν αἰτησαμένων, ὅπισθεν τῶν ὁποίων ἴστανται διὰ τῶν ὑπογραφῶν αὐτῶν 8000 ἱερεῖς. Περι οὐδενός ἄλλου πρόκειται, εἶπεν, ἢ περί ἀρνήσεως ὑπὸ κληρικῶν ἄρθρων περιεχομένων ἐν τῷ συμβόλῳ τῆς Πίστεως. Ἱερεύς, προσέθηκεν, ἀρνούμενος ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐγεννήθη ἐκ Παρθένου καί ἰσχυριζόμενος ὅτι ὁ Ἰωσήφ ἦτο ὁ φυσικός αὐτοῦ πατήρ ἢ ἀρνούμενος ὅτι ἀνέστη τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐκ νεκρῶν, ἀπαρνεῖται αὐτὴν τὴν Ὁμολογίαν ἣν καθώμολόγησεν ὅτε ἐχειροτονεῖτο λειτουργός τοῦ λόγου καί τῶν μυστηρίων. Μετ' αὐτοῦ συνετάχθη καὶ ὁ ἐπίσκοπος τοῦ *Chelmsford* εἰπὼν ὅτι ἡ χριστιανικὴ ἀρεσκεία δέν εἶνε μόνον τὸ ἀντικείμενον εἰς ὃ οἱ ἄνθρωποι ὀφείλουσι νά ἀφιερῶσι τὸ ἀριστον μέρος τοῦ λόγου αὐτῶν, ἀλλὰ ἀποτελεῖ καί κᾶτι, ἐν ᾧ ζῶμεν καὶ δι' οὗ παραμυθοῦμεθα θνήσκοντες. Ἄλλ' ἡ ἀνάγκη αὕτη δέν ἱκανοποιεῖται ἂν ἀφήσωμεν μετεώρους ἀληθείας ἐν αἷς οἱ χριστιανοὶ ἔζησαν καί δι' ὧν ἤλπισαν ὅτι θά τύχωσιν εἰρήνης κατὰ τὸν θάνατον αὐτῶν. Ἐπισφραγίζων τὴν συζήτησιν ὁ σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας ὑπέμνησεν ὅτι προκειμένου περί τῆς ἐκθέσεως δύο τινα συνήθως λησμονοῦνται. Πρῶτον ὅτι ἡ Ἐκθεσις δέν εἶνε οὐδέ προβάλλει τὴν ἀξίωσιν ὅτι εἶνε ἀθηνεϊκὴ Ἐκθεσις τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας καί εἶτα ὅτι ἡ Ἐκθεσις οὐδέν λέγει περί τοῦ τί ἐπιτρέπεται ἐν τῇ δημοσίᾳ διδασκαλίᾳ τῶν λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας καί ἐξέφρασεν ἀμφιβολίας, ἂν ἡ προσθήκη τῆς διατάξεως ἣν ἐζήτησαν ἡ Κάτω Βουλὴ, θά συντελέσῃ εἰς βεβαίωσιν τῆς πίστεως ἢ εἰς ἀναζωογόνησιν τιμίας καί ἐπιμελοῦς θεολογικῆς ἐρεῦνης. Προσέθηκεν ὅτι δηλώσεις οἷα ἡ ζητηθεῖσα; ὑποβαλῶσι μᾶλλον ἀντὶ ^{νῆς} ἡ εξαίρωσι τὴν ἐπισημότητα τῆς ἤδη

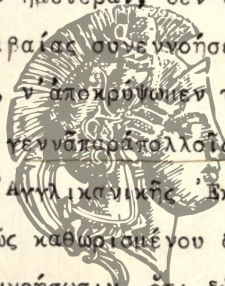

γενομένης υπό τῆς Βουλῆς τῶν Ἐπισκόπων δηλώσεως κατά τόν παρελθόντα Ἰούνιον. Κατόπιν τούτων τεθεῖσα εἰς ψηφοφορίαν ἡ πρότασις τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ Derby ὑπερεψηφίσθη διὰ ψήφων 30 ἔναντι 15.

Ἄλλ' ὃ ἐντεῦθεν προκληθεῖς σάλος δέν ἐκόπασεν, ὡς μαρτυρεῖ τελευταῖον δημοσίευμα τοῦ ἐπισκόπου *ely*. Ἡ Βουλή, λέγει, τῶν Ἐπισκόπων τῆς Καντουαρίας ἀπέφυγεν νά δηλώσῃ ὅτι τά ἱστορικά ἄρθρα τοῦ Συμβόλου σημαίνουν ὅ,τι λέγουσι καί δέν εὔρε λέξεις ἀποδοκίμασίας κατά τῶν κληρικῶνεκείνων, οἵτινες διδάσκουσι τήν ὁμολογίαν ταύτην καί εἶτα ἀρνοῦνται τινάς τῶν ἐν αὐτῇ ἀληθειῶν, ἅς ἐβεβαίωσαν διὰ τῶν χειλέων. Δέν δύναμαι ν' ἀρνηθῶ ὅτι ἡ οὕτω δημιουργηθεῖσα κατάστασις μοί φαίνεται σοβαρά.. Δέν εἶνε ὀρθόν ὅπως ἐκεῖνος, ὅστις ἔλαβε ἐπίσημον ἐντολήν νά διδάσκη τό Εὐαγγέλιον, ἀρνήται οἰανδήποτε ἐκ τῶν ἀληθειῶν ἐκείνων, ἅς διὰ τῶν χειλέων διαρκῶς βεβαιοῖ. Ἔἵνε ζήτηματιμῆς. Οὐδέ στεροῦνται σπουδαιότητος τά ἱστορικά ἄρθρα τοῦ Συμβόλου. Ἄν τό πῶμα τοῦ Κυρίου εἶδε διαφθοράν ἐν τῇ παύῃ, τότε ἡ Ἐκκλησία δέν δικαιούται νά κηρύττῃ τήν ἀνάστασιν αὐτοῦ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ. Ἐἰ δέ Χριστός οὐκ ἐγείνεται, λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ματαία ἡ πίστις ἡμῶν". Διστάζω ὡσαύτως νά παραδεχθῶ ὅτι ἡ καθολική διδασκαλία περί ἐνανθρωπήσεως δύναται νά ἐπιζῆσῃ, ἂν ἐγκαταλειφθῇ ἡ πίστις εἰς τήν ἐκ Παρθένου γέννησιν τοῦ κυρίου ἡμῶν. Ὁ Χριστιανισμός εἶνε ἱστορική θρησκεία, τουτέστι στηρίζεται ἐπί γεγονότων τῆς ἱστορίας καί ἂν τά γεγονότα ταῦτα δέν συνέβησαν, αὐτά τά θεμέλια τοῦ χριστιανισμοῦ διατρέχουσι κίνδυνον. Ἰδού διατί αἰσθάνομαι τήν σοβαρότητα τῆς παρούσης καταστάσεως. Βεβαίως ἡ Ἐκκλησία δέν δύναται νά βεβαιοῖ διαρκῶς τόν κόσμον ὅτι ὁμολογεῖ τήν ἱστορικήν αὐτῆς πίστιν. Ἄλλ' ὅταν ληθῶσιν ὑπ' ὄψιν αἱ ἀναφανδόν γινόμεναι ἀρνήσεις ἄρθρων τοῦ Συμβόλου ὑπό κληρικῶν τινῶν, ἡ Κάτω Βουλή τῆς Συνόδου καί χιλιάδες συναδέλφων αὐτῶν κληρικῶν ἐνόμισαν ὅτι ἐδικαιοῦντο νά ζητήσωσι παρά τῶν Ἐπισκόπων ἐπιβεβαίωσιν αὐτῶν. Ἡ διαρρήδην ἀρνήσις τῆς ἀποδοχῆς τόσον δεδικαιολογημένης αἰτήσεως ἔχει μεγίστην σπουδαιότητα. Πρό δύο ἐτῶν εἶπον ; προβλέπω ὅτι ἡ νομιμοφροσύνη μου πρός τήν Ἐπαρχίαν (*province of Canterbury*) εἰς ἣν ἡ ἐπισκοπή *ely* ἀνήκει, ἐνδέχεται θά ὑποστῇ ἔντασιν μέχρι διαρρήξεως σχεδόν. Δέν ἦτο ματαία ἡ

πρόβλεψις μου...”

Μετά τό δημοσίευμα τοῦτο οἱ *Church Times* ἐν κυρίῳ ἄρθρῳ ἐπανερχονται εἰς τό ζήτημα καί συνηγοροῦσιν ὑπέρ τῆς ἀνάγκης ὅπως οἱ Ἐπίσκοποι δεῖξωσι βαθυτέραν ἀντίληψιν τῆς καταστάσεως τῆς τεταραγμένης συνειδήσεως τῶν αἰτησαμένων ἱερέων καί κατά τινα τρόπον ἱκανοποιήσωσιν αὐτήν.

Ἡεληθάμεν ἐν τοῖς ἀνωτέρω νά δώσωμεν περιληπτικὴν ἔννοιαν περί τῆς δογματικῆς κρίσεως, ἣν διέρχεται ἐσωτερικῶς ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία καί ἣτις ὑποσκάπτει τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῆς ἐνότητα, καίτοι πλεῖστοι λόγοι συνηγοροῦσιν εἰς τὴν διακράτησιν καί διακρατοῦσιν τὴν ἐξωτερικὴν αὐτῆς ἐνότητα. Ἀρνούμενοι εἰς ἡμᾶς αὐτούς τό δικαίωμα νά ἀναμιχθῶμεν εἰς τὰς ἐσωτερικὰς διαφοράς τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας μεθ' ἧς τόσον στενοὶ δεσμοὶ συνδέουσι τὴν ἡμετέραν, δέν δυνάμεθα ἀφ' ἑτέρου ἀποβλέποντες εἰς τό συμφέρον τῆς ἀμοιραίας συνεννόησεως καί ἐν ἀπώτερῳ χρόνῳ ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν, ν' ἀποκρίνωμεν τοὺς φόβους καί τοὺς δισταγμοὺς ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΟΚΙΜΟΝ περί τοῦ μέλλοντος, οὓς γεννᾷ παραπλοῆς τῶν ὁρατοφύλων ἡ ἐσωτερικὴ δογματικὴ κατάστασις τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας. Εἰθισμένοι οὗτοι νά κινῶνται ἐντός τοῦ αὐστηρῶς καθωρισμένου δογματικοῦ πλαισίου τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἀδυνατοῦσι νά ἐννοήσωσιν, ὅτι δύνανται νά εἶνε ἀνεκταί ἐν τοῖς κόλποις μιᾶς καί τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας διχογνωμέαι ἀναφερόμενα οὐχί εἰς δευτερεύοντα τινα ἢ θεολογούμενα ἀλλ' εἰς οὐσιωδέστατα δόγματα, οἷα ἡ ἐκ Παρθένου γέννησις τοῦ Σωτῆρος καί ἡ σωματικὴ τοῦ Κυρίου ἐκ νεκρῶν ἀνάστασις. Καί τὴν τραγικότητα τῆς καταστάσεως ἐπιτείνει τό γεγονός ὅτι ἐξακολουθοῦσι νά ἀποτελῶσι καί διὰ τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν πηγὴν διδασκαλίας τὰ ἀρχαῖα σύμβολα καί δὴ τό τῆς Νικαίας, ἅτινα ἐκπεφρασμένως διδάσκουσι τὰ δόγματα ταῦτα, ἀφοῦ δημοσίᾳ ὁμολογοῦσι πίστιν εἰς αὐτά οἱ εἰς τόν ἱερόν Κλῆρον καταλεγόμενοι ἄγγλικανοί. Παρακαλουθοῦντες ἀπὸ μακροῦ μετὰ προσοχῆς πᾶσαν κίνησιν ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ δέν ἐκπλησσομεθα διὰ τὴν τέσον καταφανῆ ἀνωτέρω ἀντίφασιν. Ὁφείλεται αὕτη εἰς τὴν ἀπ' ἀρχῆς συνύπαρξιν δύο ἐν αὐτῇ τάσεων, τῆς καθολικιστικῆς καί τῆς προτεσταντιστικῆς μετὰ τῶν ἐπὶ μέρους διακλαδώσεων αὐτῶν,

ὧν ὁ ἀνταγωνισμὸς ἐπὶ αἰῶνας ἤδη διαρκῶν δὲν κατέληξεν : ἔτι εἰς τὴν ἐπικράτησιν πᾶσ τῆς πρώτης ἢ τῆς δευτέρας. Ὅστις ἔχει ὑπ' ὄψει τὴν τόσον σύμφωνον πρὸς τὸν Ἀγγλικὸν χαρακτῆρα ἐφαρμογὴν τῆς μεθόδου τοῦ συμβιβασμοῦ καὶ ἐν τοῖς δογματικοῖς ζητήμασι, διατηρουμένης τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου, πρὸς ἀποφυγὴν ἐσωτερικοῦ σχίσματος, παρομοίου πρὸς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐγνώρισεν ἐν τῷ παρελθόντι ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία, δὲν ἀπορεῖ διατί αἱ δύο αὐταὶ τάσεις ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ ἐξακολουθοῦσι νὰ συζῶσι καὶ ν' ἀνταγωνίζονται χωρὶς νὰ φθάνωσι μέχρι διαρρήξεως. Ὅ,τι ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει εἶνε τοῦτο. Ἡ ἐσωτερικὴ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας δογματικὴ ἀνωμαλία, ὡς ἐξεδηλώθη εἴδη καὶ ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει, ἐπιβάλλει μεγάλην προσοχὴν καὶ ἐπιφύλαξιν, ὡς ἂν τίθεται ζήτημα οὐχὶ καλλιερπειᾶς καὶ ἀναπτύξεως φιλικῶν σχέσεων καὶ συνεννοήσεως, ἀλλὰ διαπραγματεύσεων περὶ δογματικῆς ἐνώσεως τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας μετὰ τῆς Ἀγγλικανικῆς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΧΗΝΑΝ

Ὁ Σπαστεῖρον Γερμανός